

รายละเอียดของรายวิชา (มคอ. ๓)
รายวิชา ๔๐๘ ๒๐๘ กฎหมายรัฐธรรมนูญและสถาบันการเมือง

ชื่อสถาบันอุดมศึกษา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขต/คณะ/ภาควิชา	วิทยาเขตขอนแก่น คณะสังคมศาสตร์ ภาควิชานิติศาสตร์

หมวดที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

๑. รหัสและชื่อรายวิชา ๔๐๘ ๒๐๘ กฎหมายรัฐธรรมนูญและสถาบันการเมือง (Constitutional Law and Political Institution)
๒. จำนวนหน่วยกิต ๓ (๓-๐-๖)
๓. หลักสูตรและประเภทของรายวิชา นิติศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์
๔. อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาและอาจารย์ผู้สอน อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชา: อาจารย์กิตติพร สุดประเสริฐ อาจารย์ผู้สอน: อาจารย์กิตติพร สุดประเสริฐ
๕. ภาคการศึกษา/ชั้นปีที่เรียน ภาคการศึกษาที่ ๑/๒๕๖๖ / ภาคบัณฑิต ชั้นปีที่ ๑
๖. รายวิชาที่ต้องเรียนมาก่อน ไม่มี
๗. รายวิชาที่ต้องเรียนพร้อมกัน ไม่มี
๘. สถานที่เรียน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
๙. วันที่จัดทำหรือปรับปรุงรายละเอียดของรายวิชาครั้งล่าสุด ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๖

หมวดที่ ๒ จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์

๑. จุดมุ่งหมายของรายวิชา (๑) เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจกฎหมายรัฐธรรมนูญของไทยโดยเปรียบเทียบกับรัฐธรรมนูญของต่างประเทศ สถาบันทางการเมือง ความเกี่ยวพันของสถาบันการเมืองกับรัฐธรรมนูญ (๒) เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจประวัติ ความหมายและประเภทของรัฐธรรมนูญ และการจัดทำรัฐธรรมนูญ และหลักการพื้นฐานทางรัฐธรรมนูญที่สำคัญ ๆ (๓) เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอำนาจอัยการ ศาล ศาลรัฐธรรมนูญ องค์กรต่าง ๆ ทางการเมือง กระบวนการทางนิติบัญญัติ สิทธิเสรีภาพและหน้าที่ของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ
--

(๔) เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจระบบการควบคุมมิให้กฎหมายขัดรัฐธรรมนูญ
 (๕) เพื่อให้มีความเข้าใจ สามารถวิเคราะห์และอธิบายปัญหา รวมทั้งประยุกต์ความรู้ตาม ๒.๑) ให้เหมาะสมกับการแก้ปัญหา

๒. วัตถุประสงค์ในการพัฒนา / ปรับปรุงรายวิชา
 เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ให้เท่าทันต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ

หมวดที่ ๓ ลักษณะและการดำเนินการ

๑. คำอธิบายรายวิชา
 ศึกษาประวัติศาสตร์ ประวัติ ความหมายและประเภทของรัฐธรรมนูญ การจัดทำรัฐธรรมนูญ อำนาจอธิปไตย องค์กรต่าง ๆ ทางการเมือง กระบวนการทางนิติบัญญัติ สิทธิเสรีภาพและหน้าที่ของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ การควบคุมมิให้กฎหมายขัดรัฐธรรมนูญ เปรียบเทียบรัฐธรรมนูญของไทยกับรัฐธรรมนูญของต่างประเทศ สถาบันทางการเมือง ความเกี่ยวพันของสถาบันการเมืองกับรัฐธรรมนูญ

๒. จำนวนชั่วโมงที่ใช้ต่อภาคการศึกษา

บรรยาย	การฝึกปฏิบัติ/งานภาคสนาม/การฝึกงาน	การศึกษาด้วยตนเอง	สอนเสริม
๔๘ ชั่วโมงต่อภาคการศึกษา	ไม่มีการฝึกปฏิบัติ / งานภาคสนาม / การฝึกงาน	ให้นิสิตได้ค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติม	สอนเสริมตามความต้องการของนิสิต

๓. จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่อาจารย์ให้คำปรึกษาและแนะนำทางวิชาการแก่นิสิตเป็นรายบุคคล
 อาจารย์จัดเวลาให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล หรือ รายกลุ่มตามความต้องการ ๑ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (เฉพาะรายที่ต้องการ)

หมวดที่ ๔ การพัฒนาผลการเรียนรู้ของนิสิต

๑. คุณธรรม จริยธรรม

๑.๑ คุณธรรม จริยธรรมที่ต้องพัฒนา

- (๑) ตระหนักในคุณค่าและคุณธรรม จริยธรรม เสียสละ และซื่อสัตย์สุจริต
- (๒) มีวินัย ตรงต่อเวลา และความรับผิดชอบต่อตนเอง วิชาชีพและสังคม
- (๓) มีภาวะความเป็นผู้นำและผู้ตาม สามารถทำงานเป็นทีมและสามารถแก้ไขข้อขัดแย้งและลำดับความสำคัญ
- (๔) เคารพสิทธิและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รวมทั้งเคารพในคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์
- (๕) เคารพกฎระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ ขององค์กรและสังคม

<p>๑.๒ วิธีการสอน</p> <p>(๑) บรรยายพร้อมยกตัวอย่างกรณีศึกษาเกี่ยวกับประเด็นทางจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย รัฐธรรมนูญและสถาบันการเมือง</p> <p>(๒) เน้นการตรงต่อเวลาทั้งการเข้าชั้นเรียนและการส่งงานที่ได้รับมอบหมาย</p> <p>(๓) เปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็นและอภิปรายหากันในประเด็นที่สอน</p>
<p>๑.๓ วิธีการประเมินผล</p> <p>(๑) พฤติกรรมการเข้าเรียนและการส่งงานที่ได้รับมอบหมาย</p> <p>(๒) การทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม และซื่อสัตย์สุจริต</p> <p>(๓) พฤติกรรมในการแสดงออกในชั้นเรียน เช่น การแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ</p>
<p>๒. ความรู้</p>
<p>๒.๑ ความรู้ที่ต้องได้รับ</p> <p>(๑) มีความรู้ความเข้าใจกฎหมายรัฐธรรมนูญของไทยโดยเปรียบเทียบกับรัฐธรรมนูญของไทยกับรัฐธรรมนูญของต่างประเทศ สถาบันทางการเมือง ความเกี่ยวพันของสถาบันการเมืองกับรัฐธรรมนูญ</p> <p>(๒) มีความรู้ความเข้าใจประวัติ ความหมายและประเภทของรัฐธรรมนูญ และการจัดทำรัฐธรรมนูญ และหลักการพื้นฐานทางรัฐธรรมนูญที่สำคัญ ๆ</p> <p>(๓) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอำนาจอธิปไตย องค์กรต่าง ๆ ทางการเมือง กระบวนการทางนิติบัญญัติ สิทธิเสรีภาพและหน้าที่ของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ</p> <p>(๔) มีความรู้ความเข้าใจระบบการควบคุมมิให้กฎหมายขัดรัฐธรรมนูญ</p>
<p>๒.๒ วิธีการสอน</p> <p>(๑) บรรยายหลักเกณฑ์ ทฤษฎี และหลักการพื้นฐานทางกฎหมายรัฐธรรมนูญ และเนื้อหาอื่นๆ ตามที่กำหนดในหลักสูตร</p> <p>(๒) วิเคราะห์กรณีศึกษาจากคำพิพากษาของศาลที่เกี่ยวข้อง</p> <p>(๓) นิสิตในแต่ละกลุ่มต้องวิเคราะห์กรณีศึกษาที่ได้รับมอบหมาย โดยนำเอาหลักและทฤษฎีกฎหมายที่ศึกษามาประยุกต์ใช้ พร้อมทั้งนำเสนอถึงผลการวิเคราะห์</p>
<p>๒.๓ วิธีการประเมินผล</p> <p>(๑) การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน</p> <p>(๒) การนำเสนอการวิเคราะห์กรณีศึกษา</p> <p>(๓) สอบปลายภาค</p>
<p>๓. ทักษะทางปัญญา</p>
<p>๓.๑ ทักษะทางปัญญาที่ต้องพัฒนา</p> <p>(๑) ความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ มีวิจารณ์ญาณและอย่างเป็นธรรม</p> <p>(๒) ความสามารถในการรวบรวม ศึกษา วิเคราะห์ สรุปประเด็นปัญหาและการแก้ไขปัญหาได้</p> <p>(๓) ความสามารถในการประยุกต์ความรู้และทักษะกับการแก้ปัญหาทางกฎหมายได้อย่างสร้างสรรค์และเหมาะสม</p>
<p>๓.๒ วิธีการสอน</p> <p>(๑) การบรรยายที่ส่งเสริมให้คิดอย่างเป็นระบบ</p> <p>(๒) การวิเคราะห์กรณีศึกษาที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายรัฐธรรมนูญและสถาบันการเมือง</p>

(๓) การถามคำถามในชั้นเรียนที่เน้นให้คิดวิเคราะห์ ต่อยอดจากสิ่งที่ได้ศึกษา
๓.๓ วิธีการประเมินผล (๑) การถามตอบในห้องเรียน (๒) การนำเสนอผลการวิเคราะห์กรณีศึกษาที่ได้รับมอบหมาย (๓) การออกข้อสอบที่มีการวิเคราะห์และการนำไปใช้ในการแก้ปัญหา
๔. ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ
๔.๑ ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบที่ต้องพัฒนา (๑) การสื่อสารกับบุคคลที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสถานการณ์ทั้งในภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ (๒) ภาวะความเป็นผู้นำและการเป็นผู้ร่วมงานที่ดี (๓) ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายและในชีวิตประจำวัน
๔.๒ วิธีการสอน (๑) การบรรยายที่เปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็นและอภิปรายเกี่ยวกับประเด็นที่สอน (๒) การมอบหมายงานการวิเคราะห์กรณีศึกษา
๔.๓ วิธีการประเมินผล (๑) การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน (๒) พฤติกรรมการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาในชั้นเรียน (๓) การนำเสนอผลการวิเคราะห์กรณีศึกษาที่ได้รับมอบหมาย
๕. ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
๕.๑ ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ต้องพัฒนา (๑) ทักษะในการใช้เครื่องมือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบันที่จำเป็นต่อการทำงานและสื่อสาร เช่น การใช้ อีเมล การสืบค้นข้อมูล (๒) ความสามารถในการสื่อสารและการนำเสนออย่างมีประสิทธิภาพทั้งการพูด การฟังและการเขียน โดยเลือกใช้ ใช้อย่างเหมาะสม
๕.๒ วิธีการสอน จัดการบรรยายที่ส่งเสริมให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ
๕.๓ วิธีการประเมินผล การใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศผ่านช่องทางต่าง ๆ ในการติดต่อสื่อสาร การค้นคว้าข้อมูล และการนำเสนอที่ได้รับมอบหมาย

หมวดที่ ๕ แผนการสอนและการประเมินผล

๑. แผนการสอน

สัปดาห์ ที่	หัวข้อ	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียนรู้ การสอนและสื่อที่ใช้	ผู้สอน
๑	อธิบายเนื้อหาทฤษฎีวิชา วัตถุประสงค์ วิธีการ เรียนการสอน การวัดผล และภาพรวมรายวิชา	๓	บรรยายและอภิปรายในชั้นเรียน	อ.กิตติพร สุดประเสริฐ
๒-๓	ประวัติการปกครองและวิวัฒนาการ รัฐธรรมนูญ ๑. ประวัติการปกครองและวิวัฒนาการ รัฐธรรมนูญของต่างประเทศ ๒. ประวัติการปกครองและวิวัฒนาการ รัฐธรรมนูญของประเทศไทย	๖	บรรยายและอภิปรายในชั้นเรียน วิเคราะห์จากกรณีศึกษา	อ.กิตติพร สุดประเสริฐ
๔	รัฐและระบอบการปกครอง ๑. รัฐสมัยใหม่ ๒. ระบอบการปกครอง - ระบอบประชาธิปไตย - ระบอบสังคมนิยม - ระบอบการปกครองอื่น ๆ	๓	บรรยายและอภิปรายในชั้นเรียน วิเคราะห์จากกรณีศึกษา	อ.กิตติพร สุดประเสริฐ
๕	รัฐธรรมนูญ และทฤษฎีว่าด้วยอำนาจการ เกิดขึ้นและการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญ ๑. รัฐธรรมนูญ - ความหมายและประเภทของ รัฐธรรมนูญ - การจัดทำรัฐธรรมนูญ ๒. ทฤษฎีว่าด้วยอำนาจการเกิดขึ้นและการ แก้ไขเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญ - อำนาจก่อตั้งรัฐธรรมนูญ - อำนาจที่รัฐธรรมนูญก่อตั้งขึ้น - อำนาจเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญ - ความแตกต่างระหว่างอำนาจแก้ไข เพิ่มเติมรัฐธรรมนูญและอำนาจก่อตั้ง รัฐธรรมนูญดั้งเดิม - การจัดลำดับชั้นของอำนาจการเกิดขึ้น และการเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญ	๓	บรรยายและอภิปรายในชั้นเรียน วิเคราะห์จากกรณีศึกษา	อ.กิตติพร สุดประเสริฐ

๖-๘	<p>รัฐธรรมนูญนิยม</p> <p>๑. ข้อความคิดว่าด้วยรัฐธรรมนูญนิยม</p> <p>๒. หลักประชาธิปไตย</p> <ul style="list-style-type: none"> - อำนาจอธิปไตย - แนวความคิดสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน - หลักความเสมอภาค <p>๓. หลักนิติรัฐ</p> <ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาการและความหมายของหลักนิติรัฐ - องค์ประกอบของหลักนิติรัฐ 	๙	<p>บรรยายและอภิปรายในชั้นเรียน</p> <p>วิเคราะห์จากกรณีศึกษา</p>	อ.กิตติพร สุดประเสริฐ
๙	<p>รัฐธรรมนูญกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย</p> <p>๑. พรรคการเมือง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ข้อความคิดว่าด้วยพรรคการเมือง - ระบบพรรคการเมืองในปัจจุบัน - ความเป็นประชาธิปไตยในพรรคการเมือง <p>๒. การเลือกตั้ง</p> <ul style="list-style-type: none"> - แนวความคิดและวัตถุประสงค์ของการเลือกตั้ง - หลักการพื้นฐานในการเลือกตั้ง - ระบบการเลือกตั้ง 	๓	<p>บรรยายและอภิปรายในชั้นเรียน</p> <p>วิเคราะห์จากกรณีศึกษา</p>	อ.กิตติพร สุดประเสริฐ
๑๐	<p>รัฐสภาและการตรากฎหมาย</p> <p>๑. รัฐสภาและกระบวนการตรากฎหมาย</p> <ul style="list-style-type: none"> - อำนาจและภารกิจของรัฐสภา - ระบบรัฐสภา <p>๒. กระบวนการตรากฎหมาย</p> <ul style="list-style-type: none"> - กระบวนการตรากฎหมายธรรมดา - กระบวนการตรากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ 	๓	<p>บรรยายและอภิปรายในชั้นเรียน</p> <p>วิเคราะห์จากกรณีศึกษา</p>	อ.กิตติพร สุดประเสริฐ
๑๑	<p>การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ</p> <p>๑. ข้อความคิดว่าด้วยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน</p> <p>๒. ประเภทของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน</p>	๓	<p>บรรยายและอภิปรายในชั้นเรียน</p> <p>วิเคราะห์จากกรณีศึกษา</p>	อ.กิตติพร สุดประเสริฐ
๑๒-๑๔	<p>การควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ</p> <p>๑. ข้อความคิดว่าด้วยการควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ</p>	๙	<p>บรรยายและอภิปรายในชั้นเรียน</p> <p>วิเคราะห์จากกรณีศึกษา</p>	อ.กิตติพร สุดประเสริฐ

	<ul style="list-style-type: none"> - แนวความคิดการควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ - ลักษณะขององค์กรควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ <p>๒. กลไกการควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐโดยองค์กรต่าง ๆ</p> <ul style="list-style-type: none"> - โดยรัฐสภา - โดยศาล - โดยองค์กรตามรัฐธรรมนูญ 			
๑๕	การควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ โดยศาลรัฐธรรมนูญ	๓	บรรยายและอภิปรายในชั้นเรียน วิเคราะห์จากกรณีศึกษา	อ.กิตติพร สุดประเสริฐ
๑๖	สอบปลายภาค			

หมายเหตุ แผนการสอนอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความจำเป็นและความเหมาะสม

๒. แผนการประเมินผลการเรียนรู้

ที่	วิธีการประเมิน	สัปดาห์ที่ประเมิน	สัดส่วนของการประเมินผล
๑	พฤติกรรมการณ์เรียนรู้ / การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน	ตลอดภาคการศึกษา	-
๒	การวิเคราะห์กรณีศึกษา ฝึกทำโจทย์	ตลอดภาคการศึกษา	-
๓	สอบปลายภาค	๑๖	๑๐๐%

หมวดที่ ๖ ทฤษฎีการประกอบการเรียนการสอน

<p>๑. ตำราและเอกสารหลัก</p> <p>๑. บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ, <i>กฎหมายรัฐธรรมนูญ</i> (พิมพ์ครั้งที่ ๑๐, โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๒๕๖๓).</p> <p>๒. บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, <i>คำอธิบายวิชากฎหมายรัฐธรรมนูญ</i> (พิมพ์ครั้งที่ ๔, สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา ๒๕๖๓).</p>
<p>๒. เอกสารและข้อมูลสำคัญ</p> <p>๑. เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, <i>หลักพื้นฐานกฎหมายมหาชนว่าด้วย รัฐ รัฐธรรมนูญและกฎหมาย</i> (พิมพ์ครั้งที่ ๑๒, สำนักพิมพ์วิญญูชน ๒๕๖๖).</p> <p>๒. ชาญชัย แสงวงศ์ศักดิ์, <i>กฎหมายรัฐธรรมนูญ: แนวคิดและประสบการณ์ของต่างประเทศ</i> (พิมพ์ครั้งที่ ๖, สำนักพิมพ์วิญญูชน ๒๕๖๐)</p>

๓. บรรเจิด สิงคะเนติ, *หลักพื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์* (พิมพ์ครั้งที่ ๖, สำนักพิมพ์วิญญูชน ๒๕๖๒).
๔. บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, *กฎหมายมหาชน เล่ม ๓ ที่มาและนิติวิธี* (พิมพ์ครั้งที่ ๑, สำนักพิมพ์นิติธรรม ๒๕๓๘).
๕. ปิยะบุตร แสงกนกกุล, *รัฐธรรมนูญ : ประวัติศาสตร์ข้อความคิด อำนาจสถาปนา และการเปลี่ยนผ่าน* (สำนักพิมพ์ฟ้าเดียวกัน, ๒๕๖๒)
๖. วรเจตน์ ภาคีรัตน์, *คำสอนว่าด้วยรัฐและหลักกฎหมายมหาชน* (พิมพ์ครั้งที่ ๒, โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอนคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๒๕๕๗).
๗. วิษณุ เครืองาม, *กฎหมายรัฐธรรมนูญ* (พิมพ์ครั้งที่ ๓, สำนักพิมพ์นิติบรรณการ ๒๕๓๐).

๓. เอกสารและข้อมูลแนะนำ

๑. นันทวัฒน์ บรมานันท์. “รัฐธรรมนูญกับการออกเสียงแสดงประชามติ.” *วารสารกฎหมายจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. ปีที่ ๑๙. ฉบับที่ ๑. (มกราคม ๒๕๔๒).
๒. ต่อพงศ์ กิตติยานุพงศ์. “ใครควรเป็นผู้พิทักษ์รัฐธรรมนูญ ข้อโต้แย้งทางวิชาการระหว่างคาร์ล ชมิตต์ และฮันส์ เคลเซน.” *วารสารนิติศาสตร์*. ปีที่ ๔๒. ฉบับที่ ๒. (มิถุนายน ๒๕๕๖).
๓. ไพบโรจน์ ชัยนาม, *สถาบันการเมืองและรัฐธรรมนูญของต่างประเทศกับระบอบการปกครองของไทย* (โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๒๕๑๕).
๔. สมคิด เลิศไพฑูรย์. “หลักความเสมอภาค.” *วารสารนิติศาสตร์*. ปีที่ ๓๐. ฉบับที่ ๒. (มิถุนายน ๒๕๔๓).
๕. สมยศ เชื้อไทย. “รัฐ : ปัญหาเกี่ยวกับข้อความคิดและสาระสำคัญ.” *วารสารนิติศาสตร์*. ปีที่ ๑๕. ฉบับที่ ๓. (๒๕๒๘).
๖. สมยศ เชื้อไทย และ วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. “รัฐธรรมนูญกับประชาธิปไตย : ความหมายและความสัมพันธ์.” *วารสารนิติศาสตร์*. ปีที่ ๑๓. ฉบับที่ ๓. (๒๕๒๖).
๗. สมยศ เชื้อไทย, *คำอธิบายหลักรัฐธรรมนูญทั่วไป* (พิมพ์ครั้งที่ ๒, โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์ ๒๕๓๕).
๘. หยุด แสงอุทัย, *หลักกฎหมายรัฐธรรมนูญทั่วไป* (พิมพ์ครั้งที่ ๙, สำนักพิมพ์วิญญูชน ๒๕๓๘).
๙. Norman Dorsen, *Comparative Constitutionalism: Cases and Materials* (West : Thomson Reuters ๒๐๑๐).

๔. ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ , เว็บไซต์

๑. เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์. “หลักความเสมอภาค.”
<http://www.publiclaw.net/publaw/view.aspx?id=657&Page=2>
๒. บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. “อำนาจก่อตั้งระบอบและองค์กรทางการเมือง :อำนาจในการตรารัฐธรรมนูญ.”
http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title =อำนาจก่อตั้งระบอบและองค์กรทางการเมือง_%3A_อำนาจในการตรารัฐธรรมนูญ

หมวดที่ ๗ การประเมินและปรับปรุงการดำเนินการของรายวิชา

<p>๑. กลยุทธ์การประเมินประสิทธิผลของรายวิชาโดยนิสิต</p> <p>การประเมินประสิทธิผลในรายวิชานี้ที่จัดโดยภาควิชานิติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ วิทยาเขตขอนแก่น ได้ให้นิสิตเข้าประเมินผลการเรียนการสอนของภาควิชานิติศาสตร์ โดยการนาแนวคิดและความคิดเห็นจากนิสิตได้ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none">
- แบบประเมินผู้สอนและแบบประเมินรายวิชา
<p>๒. กลยุทธ์การประเมินการสอน</p> <p>ใช้กลยุทธ์ในการเก็บข้อมูลเพื่อประเมินการสอนดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none">
- ประเมินจากพฤติกรรมผู้เรียน
- ผลการสอบประเมินผลการเรียนรู้
- การประเมินผลผู้สอนโดยนิสิต
<p>๓. การปรับปรุงการสอน</p> <p>หลังจากผลการประเมินการสอนในข้อ ๒. จึงมีการปรับปรุงการสอน โดยการจัดกิจกรรมในการระดมสมอง และหาข้อมูลเพิ่มเติมในการปรับปรุงการสอน</p>
<p>๔. การทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนิสิตในรายวิชา</p> <ul style="list-style-type: none">
- ในระหว่างกระบวนการสอนรายวิชา มีการทวนสอบผลสัมฤทธิ์จากผลการทดสอบย่อย
- การทวนสอบจากคะแนนข้อสอบ โดยผู้รับผิดชอบหลักสูตร
<p>๕. การดำเนินการทบทวนและการวางแผนปรับปรุงประสิทธิผลของรายวิชา</p> <p>จากผลการประเมิน และทวนสอบผลสัมฤทธิ์ประสิทธิผลรายวิชา ได้มีการวางแผนการปรับปรุงการสอน และรายละเอียดวิชา เพื่อให้เกิดคุณภาพมากขึ้น ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none">
- ปรับปรุงรายวิชาทุก ๓ ปี หรือตามข้อเสนอแนะปรับปรุงการสอนในข้อ ๓. และผลการทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ตามข้อ ๔.